

## OPROEPFICHE

### BE REEL! Leer- en ondersteuningsprogramma voor lokale besturen “Lokale Transitie Renoveren 2050”

#### 1. UITDAGING

De energieprestaties van gebouwen in België zijn ondermaats in vergelijking met het Europese gemiddelde. De renovatiestrategieën 2050 van Vlaanderen en Wallonië streven nochtans ambitieuze klimaatdoelstellingen na voor residentiële gebouwen. Willen we die klimaatdoelstellingen halen, is een doorgedreven verbetering dus noodzakelijk.

De renovatiestrategieën 2050 stellen een gemiddelde daling van 75 % van het energieverbruik van woningen voorop én een forse verhoging van de productie van hernieuwbare energie. Dit zou moeten leiden tot een daling van minstens 80% in de uitstoot van broeikasgassen door de residentiële sector. Beide gewesten werken momenteel instrumenten en maatregelen uit om de renovatiegraad van 1% per jaar te verhogen naar 3%.

De bijdragen van lokale besturen aan de maatregelen rond ingrijpend energetisch renoveren zijn essentieel. Het biedt de lokale autoriteiten de gelegenheid om het eigen beleidskader rond de bestaande huizenmarkt te herdenken en/of verdiepen en zo actief bij te dragen aan de klimaatdoelstellingen.

De thematiek vormt ook een essentieel onderdeel van de langetermijnstrategie voor de actieplannen voor Duurzame Energie en Klimaat van het Burgemeestersconvenant. Hiervoor hebben vele Belgische gemeenten zich ondertussen al geëngageerd.

Tot slot zal dit niet alleen voor winsten zorgen op het vlak van energie en klimaat, maar zal het ook socio-economische voordelen creëren op lange termijn.

#### 2. INITIATIEF

Om lokale besturen in Vlaanderen, Wallonië en Brussel te ondersteunen in deze uitdaging, wordt het leer- en ondersteuningsprogramma “**Lokale Transitie Renoveren 2050**” opgezet door het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Het doel is om de kennis van goede praktijken en innovatieve oplossingen rond diepgaand energetisch renoveren van residentiële gebouwen op lokaal niveau te vergroten. Met dit initiatief willen we ook een regio-overschrijdend netwerk uitbouwen om zo de administratieve en andere grenzen tussen de verschillende organisaties en instanties te overbruggen.

We organiseren daartoe in de periode van 2019 tot en met 2024 een reeks meet-ups, workshops en masterclasses en zetten een digitaal platform op.

Dit deelprogramma is een onderdeel van LIFE IP CA 2016 BE REEL! en wordt gerealiseerd met de steun van financieringsinstrument LIFE van de Europese Unie. BE REEL! wil de basis en voorwaarden creëren voor de implementatie van de Waalse en Vlaamse renovatiestrategieën 2050. Het streeft een stijgend renovatietempo na door de meest geschikte structurele maatregelen hiervoor te ontwikkelen, te testen, te evalueren, te verfijnen en te demonstreren. Hierin zijn de lokale besturen belangrijke belanghebbenden naast de bouw- en financiële sector.<sup>i</sup>

### 3. DOELGROEP

Deze oproep tot deelname is gericht aan alle steden en gemeenten op het Belgisch grondgebied. Het richt zich tot geïnteresseerde politici, beleidsmakers en administratieve diensten van gemeenten, intercommunales, autonome gemeentebedrijven en organisaties die actief zijn in de domeinen klimaat, energie, wonen en renovatie op het lokale niveau. Het programma mikt zowel op grote, middelgrote als kleine gemeenten. We richten ons zowel tot gemeenten met veel ervaring als tot die met geen tot weinig ervaring rond deze problematiek. Hoewel het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geen formele partner is binnen BE REEL! staat het project open voor Brusselse gemeenten teneinde interregionale uitwisseling in heel België te bekomen.

### 4. WERKING

Jaarlijks wordt een **Meet-up** georganiseerd. De **Meet-ups** zijn oriëntatiesessies waar de te behandelen onderwerpen worden gekozen uit thema's aangaande "**Lokale Transitie Renoveren 2050**". Tijdens de Meet-ups zal eveneens het werkprogramma, de planning en de samenstelling van en interactie tussen de partners worden besproken.

Aansluitend zullen deelnemers in praktische, thematische **Workshops** kennismaken met de obstakels en mogelijkheden en kunnen ze kennis maken met praktijken die het best aansluiten bij hun noden. De workshops worden gespreid over verschillende jaren georganiseerd. Daarbij wordt in beperkte groep de bestaande kennis uitgewisseld en vergroot.

Tijdens een reeks van **Masterclasses** in 2020 en 2022 zullen alle relevante thema's worden behandeld in een opleidingsomgeving. Concreet bestaat elke masterclass uit 6 opleidingsdagen met trainingssessies, seminars en eventueel plaatsbezoeken.

De ondersteuning van de steden en gemeenten wordt verzekerd door een daarvoor opgericht digitaal platform. Dit platform laat in opvolging van de fysieke bijeenkomsten toe informatie, strategieën, ervaringen, inventarisaties van acties, barrières, rapporten en leerinhouden uit te wisselen. Het platform zal gebruik maken van sociale media om zo ook andere groepen buiten het netwerk te bereiken. Het platform is beschikbaar in het Nederlands, Frans en Engels. De leerinhouden zullen op het digitaal platform ter beschikking gesteld worden in gebruiksvriendelijke formaten. Ook de rapporten en leerinhouden die in andere deelprojecten van BE REEL! ontwikkeld worden, zullen op het platform beschikbaar zijn. In de eindfase van BE REEL! zal dit alles gebundeld worden in een leidraad voor steden en gemeenten.

Uniek aan het leer- en ondersteuningsprogramma is het interregionaal karakter van de uitwisseling. Daarom zullen de Meet-ups zowel voor Nederlandstaligen als Franstaligen opengesteld zijn. De Workshops en Masterclasses zullen in elk van de gewesten apart worden georganiseerd. De Masterclasses zullen zowel in het Frans en Nederlands georganiseerd worden rond dezelfde thema's.

Parallel aan dit project zal een programma van **City Twinning** worden opgezet, waarbij de nadruk zal liggen op ervaringsuitwisselingen rond de realisatie van de klimaatdoelen 2050 met betrekking op woningrenovatie. Tevens zal binnen BE REEL! een uitwisseling van goede praktijken worden opgezet met andere EU landen. In het leer- en ondersteuningsprogramma zullen experts en ervaringsdeskundigen uit andere EU-landen worden uitgenodigd om te participeren aan de Meet-Ups, Workshops en Masterclasses.

## 5. PRAKTISCH

### *Thema*

Het BE REEL!-project hanteert zes inspirerende thema's waarrond het programma zal worden uitgewerkt. De zes thema's zijn:

#### **Renovatiebeleid 2050**

- Impact van Vlaamse en Waalse renovatiestrategieën op het lokaal beleid.
- Overzicht van bestaande lokale initiatieven en mogelijkheden tot een vernieuwende aanpak.
- Voorstelling van complementaire beleidsdomeinen.

#### **Innovatieve en inspirerende beleidsinstrumenten**

- Voorstelling van nieuw ontwikkelde tools, namelijk de woningpas, gebouwenpas, renovatieadvies, Quickscan-tool en de roadmaps voor renovatie.
- De integratie van verschillende sectorale beleidsmaatregelen (planning, belasting, milieu, huisvesting...).
- Aanpassingen aan steunmechanismen en subsidies voor investeringen in energiebesparingen.

#### **Inspirerende businessmodellen**

- Voorstelling en bespreking van innovatieve businessmodellen.
- Resultaten van de innovatieve demonstratieprojecten binnen BE REEL! en andere.

#### **Ingrijpende energetische renovaties**

- De uitdagingen van ingrijpende renovaties van verschillende woontypologieën.
- Ingrijpend energetisch renoveren in de praktijk: resultaten van de piloot- en demonstratieprojecten van BE REEL!

#### **Capaciteitsopbouw**

- De rol van lokale besturen om capaciteit van de professionele sector te verhogen.
- Leer en sensibiliseringsprogramma's voor burgers.
- Leervormen voor de capaciteitsopbouw van eigen medewerkers.
- City-twinning renovatiebeleid 2050 in de praktijk.

#### **Campagnemethoden**

- Voorstelling en bespreking van business cases voor renovatieplanners, die ontwikkeld zijn in samenwerking met andere stakeholders binnen BE REEL!
- Communicatie- en verspreidingsstrategieën naar de verschillende doelgroepen.

## Agenda

| inter-regionaal<br>regionaal |      | JAN                  | FEB                 | MAA                  | APR        | MEI                  | JUN        | JUL | AUG                  | SEP                | OKT                  | NOV        | DEC                  |
|------------------------------|------|----------------------|---------------------|----------------------|------------|----------------------|------------|-----|----------------------|--------------------|----------------------|------------|----------------------|
| FASE 1                       | 2018 |                      |                     |                      |            |                      |            |     |                      |                    |                      |            |                      |
|                              | 2019 |                      | • meet-up<br>launch |                      | • workshop |                      | • workshop |     |                      | • meet-up<br>#2    |                      | • workshop |                      |
| FASE 2                       | 2020 | • masterclass<br>1.0 | • workshop          | • masterclass<br>1.0 | • workshop | • masterclass<br>1.0 |            |     | • masterclass<br>1.0 | • meet-up<br>#3    | • masterclass<br>1.0 | • workshop | • masterclass<br>1.0 |
|                              | 2021 |                      | • workshop          |                      | • workshop |                      |            |     |                      | • meet-up<br>#4    |                      | • workshop |                      |
| FASE 3                       | 2022 | • masterclass<br>2.0 | • workshop          | • masterclass<br>2.0 | • workshop | • masterclass<br>2.0 |            |     | • masterclass<br>2.0 | • meet-up<br>#5    | • masterclass<br>2.0 | • workshop | • masterclass<br>2.0 |
|                              | 2023 |                      |                     |                      |            |                      |            |     |                      | • meet-up<br>EU    |                      |            |                      |
|                              | 2024 |                      |                     |                      |            |                      |            |     |                      | • meet-up<br>final |                      |            |                      |

SCHEMA 1: agendavoorstel van het programma

De lancering van het BE REEL! leer- en Ondersteuningsprogramma voor lokale autoriteiten “**Lokale Transitie Renoveren 2050**” zal plaatsvinden in het voorjaar 2019 voor 100 tot 120 Franstalige en Nederlandstalige deelnemers. De eerste meet-up in de startfase zal de algemene afspraken en werking van het programma nader toelichten. Hier zal ook worden gepeild naar de verwachtingen van alle deelnemers.

De workshops zullen worden georganiseerd voor ongeveer 15 deelnemers, per taalgroep vanaf 2019 tot en met 2022.

In 2020 en 2022 zal telkens een reeks masterclasses georganiseerd worden. Elke reeks zal bestaan uit 6 sessies voor zowel Franstaligen als Nederlandstaligen en dit telkens voor 15 tot 20 deelnemers, wat het totaal brengt op maximaal 40 deelnemers per sessie.

Het programma zal in 2023 en 2024 gepromoot worden op minstens 5 internationale events, met onder andere een meet-up op Europees niveau in 2023.

Om het project af te sluiten zal in 2024 een slotevent georganiseerd worden waarop de resultaten van het geïntegreerd project BE REEL! voorgesteld zullen worden.

## 6. OPROEP

Het participeren aan dit interregionaal project zal de consistentie garanderen van de verschillende regionale renovatiestrategieën met het lokaal beleid in België en zo de slaagkansen voor de uitdagingen van de toekomst vergroten. Elke stad of gemeente, die nood heeft aan vorming om haar beleid verder te ontwikkelen en projecten op te starten, kan deelnemers afvaardigen naar het programma.

De deelname aan het project gebeurt op vrijwillige basis en is kosteloos. De deelnemers kunnen op elk moment in het traject in- en uitstappen op basis van hun eigen beschikbare tijd, interesses en nood aan kennis over de deelonderwerpen. De bereidheid tot leren en samenwerken rond de uitdagingen én oplossingen is de enige participatievoorwaarde.

## **i BE REEL! LIFE IP**

Het BE REEL! project mikt op een breed doelpubliek, waarbij zowel actoren uit de publieke als de private sector zullen worden aangesproken met het uiteindelijke doel de individuele burger te bereiken. Het geïntegreerd project bestaat uit meer dan 50 projecten. Die projecten voorzien onder meer de ontwikkeling van renovatietools, piloot- en demonstratieprojecten voor diepgaande renovaties van bijna 8.600 woningen, de opbouw en verspreiding van kennis en methodieken voor renovaties, de uitwerking van nieuwe (business)modellen voor de uitvoering en financiering van renovaties en grootschalige communicatie- en marketingcampagnes. Het BE REEL! project loopt over een termijn van 7 jaar vanaf 2018 tot 2024 en wordt gedragen door een partnerschap van regionale autoriteiten, steden en kenniscentra.

### **Leiding en partners**

- VEA - Vlaams Energieagentschap – besturende partner
- SPW - DG04 – Service Public de Wallonie – Direction Générale Opérationnelle de L'Aménagement du territoire, du Logement, du Patrimoine et de L'Energie.
- Department Omgeving LNE – Leefmilieu, natuur, energie en dierenwelzijn
- Steden Antwerpen, Gent, La Louvière, Mechelen en Moeskroen
- VVSG – Kenniscentrum Vlaamse Steden
- WTCB – Wetenschappelijk en Technisch Centrum voor het Bouwbedrijf

De voortrekkersrol voor dit deelproject van BE REEL! wordt opgenomen door Kenniscentrum Vlaamse steden en Vlaams energieagentschap, onder leiding van Linda Boudry, Geert Hillaert (KVS) en Sanne Berghmans (VEA).